

RADNI ODNOSI

1. Teška povreda obveza iz radnog odnosa je korištenje sredstava poslodavca kada radnik bez znanja poslodavca u radno vrijeme pruža i nudi usluge trećim osobama.

Iz obrazloženja:

Predmet spora u revizijskom dijelu postupka je tužiteljev zahtjev za utvrđenje nedopuštenosti izvanrednog otkaza ugovora o radu, odnosno poništenje tuženikove odluke o izvanrednom otkazu ugovora o radu i odluke u povodu tužiteljeva zahtjeva za zaštitu prava, utvrđenje da radni odnos nije prestao kao i zahtjeva da ga tuženik vrati na rad na radno mjesto „manager prodaje“.

U postupku koji je prethodio reviziji utvrđeno je:

- Da je između stranaka 2. siječnja 2009. sklopljen ugovor o radu na neodređeno vrijeme za radno mjesto – manager prodaje;
- Da je tuženik 19. kolovoza 2010. u zakonom propisanom roku i postupku donio odluku o izvanrednom otkazu navedenog ugovora o radu i svih njegovih dodataka;
- Da se prema sadržaju odluke o izvanrednom otkazu tužitelju stavlja na teret da je u radno vrijeme koristio tuženikova sredstva kako bi za svoj račun i bez znanja tuženika pružao i nudio usluge trećim osobama, što je uočeno prilikom prijenosa podataka sa starog na novo prijenosno službeno računalo, kao i da 18. kolovoza 2010. nije

postupio po nalogu poslodavca prema kojem je morao vratiti službeno vozilo, l.-k., mobitel i ostalo čime je bio zadužen, što je on odbio vrijeđajući tom prilikom direktora tuženika, potom je na silu izveo službeno vozilo iz poslovnog kruga tuženika pri čemu je vozilo oštećeno;

- Da je tužitelj službeno vozilo zajedno s ostalim stvarima tuženika vratio sutradan, i to nakon intervencije policije;
- Na temelju takvih činjeničnih utvrđenja nižestupanjski sudovi zaključuju da je tužitelj doista počinio povredu obveze iz radnog odnosa koju mu je tuženik u osporenoj odluci o otkazivanju stavio na teret, kao i da su sve utvrđene okolnosti tužiteljeva ponašanja, uz ostalo nepostupanje po nalogu i vrijeđanje direktora poslodavca, takve važne činjenice, da uz uvažavanje svih okolnosti i interesa objiju ugovornih stranaka, nastavak radnog odnosa nije moguć;
- Zbog toga su, primjenom odredbe iz čl. 108. Zakona o radu (dalje u tekstu: ZR), ocijenili da je osporena odluka o otkazu ugovora o radu pravilna i zakonita pa su u cijelosti odbili tužbeni zahtjev;
- Protivno navodima revidenta, nižestupanjski sudovi pravilno su primijenili materijalno pravo kada su odbili tužbeni zahtjev. Naime, u postupku pred nižestupanjskim sudovima pravilno je ocijenjeno da je poslodavac imao opravdani razlog za otkaz

ugovora o radu sklopljenog na neodređeno vrijeme jer je tužitelj počinio osobito tešku povredu obveze iz radnog odnosa koja mu se odlukom o otkazu stavlja na teret, ali i okolnosti da zbog cjelokupnog ponašanja tužitelja, uz uvažavanje svih okolnosti i interesa obiju ugovornih stranaka, nastavak radnog odnosa u konkretnom slučaju nije moguće (čl. 108., st.1. ZR-a).

Vrhovni sud RH, Revr 1068/15-2 od 23.2.2016.

2. Zadaća je nadležnih tijela državne ili javne vlasti da tumači i primjenjuje pravo. Ustavni sud štiti podnositelje ustavnih tužbi od povrede njihovih prava od strane tijela državne ili javne vlasti.

Iz obrazloženja:

Ustavna je obveza Ustavnog suda zaštita ustavnih prava podnositelja ustavnih tužbi u slučajevima kada su ta prava povrijeđena presudom suda ili drugim pojedinačnim aktom nadležnog tijela državne ili javne vlasti. Ustaljeno je stajalište Ustavnog suda da je zadaća, u prvom redu, nadležnih tijela državne i javne vlasti da tumače i primjenjuju pravo. Uloga Ustavnog suda ograničena je na ispitivanje jesu li učinci takvog tumačenja odnosno primjene prava suglasni s Ustavom i jesu li u konkretnom slučaju doveli do povrede ustavnih prava podnositelja ustavne tužbe u postupcima pokrenutim ustavnim tužbom. Ustavni sud se u pravilu ne upušta u ispitivanje činjenica, jer njegova zadaća nije bavljenje pogreškama o činjenicama ili o pravu, osim ako i u mjeri u kojoj te pogreške mogu povrijediti ljudska prava i temeljne slobode zajamčene Ustavom.

Prigovori istaknuti u ustavnoj tužbi iscrpljuju se u tvrdnjama podnositeljice da su osporene odluke „donesene na temelju nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja“, te da su kod donošenja osporenih odluka nadležni prvostupanjski i drugostupanjski sud, te Vrhovni sud pogrešno primijenili materijalno pravo, pri čemu podnositeljica smatra da su sudovi po službenoj dužnosti trebali „utvrditi bilo koju odluku o otkazu izvanrednog ugovora o radu ništetnom“ i smatra da polazeći od okolnosti konkretnog slučaja za svoje odluke nisu dali valjane razloge.

Polazeći od navoda ustavne tužbe, Ustavni sud nalazi da je za ocjenu osnovanosti ustavne tužbe podnositeljice, u konkretnom slučaju, mjerodavan članak 29., stavak 1. Ustava koji glasi:

„Članak 29.

Svatko ima pravo na zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično ... odluči o njegovim pravima i obvezama...

(...)“

Sadržaj ustavnog prava na pravično suđenje, zajamčenog člankom 29., stavkom 1. Ustava, ograničen je na postupovna jamstva pravičnog suđenja pa Ustavni sud, ocjenjujući navode ustavne tužbe sa stajališta tog ustavnog prava, kao i drugih ustavnih prava zajamčenih člankom 29. Ustava, ispituje eventualno postojanje postupovnih povreda u postupcima pred sudovima te na temelju toga, sagledavajući postupak kao jedinstvenu cjelinu, ocjenjuje je li postupak bio vođen na način koji podnositeljici osigurava pravično suđenje.

Zaključno, Ustavni sud opetovano ponavlja da u ustavnoj tužbi nije dostatno ponoviti razloge koji su već istaknuti u postupcima pred sudovima niti je dostatno samo navesti ustavna prava koja se smatraju povrijeđenima.

Ustavna tužba mora sadržavati konkretne i obrazložene razloge eventualne povrede određenog ustavnog prava. Ona je posebno ustavno-pravno sredstvo zaštite ustavnih prava u pojedinačnim slučajevima. Stoga nije dostatno pozvati se u ustavnoj tužbi na povrede koje su rezultat navodnih nezakonitosti što ih je počinilo nadležno tijelo ili sud u sudskom postupku.

Ustavni sud RH, broj: U-III-1129/2018 od 20.6.2018.

3. Pravo na slobodan i plaćen dan određen kolektivnim ugovorom ne može se u pojedinačnim slučajevima, npr. odrađenim dežurstvom drugačije regulirati.

Iz obrazloženja:

Predmet spora je tražbina tužitelja, kao zaposlenika tuženika, s osnove neisplaćene plaće za slobodan dan korišten nakon dežurstva subotom,

nedjeljom i blagdanom, i to za mjesec srpanj i kolovoz 2011. godine te za razdoblje od mjeseca lipnja pa do mjeseca studenoga 2013. godine. Pobijanom presudom sud prvog stupnja tužbeni zahtjev tužitelja u cijelosti prihvaća pa mu, u skladu s izračunom knjigovodstveno-financijskog vještaka, dosuđuje iznos od 5.617,03 kuna pozivom na primjenu odredaba čl. 60. Kolektivnog ugovora za djelatnost zdravstva i zdravstvenog osiguranja (N.N., br. 9/05. – dalje KU – 9/05.) i Kolektivnog ugovora za djelatnost zdravstva i zdravstvenog osiguranja (N.N., br. 88/13. – dalje KU - 88/13.), kojim odredbama je propisano da radniku nakon odrađenog dežurstva subotom, nedjeljom i blagdanom pripada pravo na plaćen slobodan dan.

Tuženik žalbom ukazuje na postojanje žalbenog razloga iz odredbe čl. 356. ZPP-a, pri čemu ponavlja svoje tvrdnje koje je iznosio i u postupku pred prvostupanjskim sudom, i to da tužitelju ne pripada pravo na naknadu plaće za slobodan dan nakon dežurstva subotom, nedjeljom i u dane blagdana jer je Zajedničko povjerenstvo za tumačenje Kolektivnog ugovora dalo tumačenje odredbe čl. 60., st. 2. KU-9/05 i u svezi s tim donijelo obvezujući zaključak broj 367 prema kojem se slobodan dan nakon dežurstva ne evidentira i ne obračunava, a to onda znači da se niti ne plaća, da sud prvog stupnja taj obvezujući zaključak nije uzeo u obzir, čime je povrijedio odredbe čl. 18., st. 3. i čl. 19., st. 6. KU-88/13, no navedene žalbene tvrdnje tuženika ne mogu se prihvatiti kao pravno utemeljene.

Odredbama KU-9/05 i KU-88/13 koji su se primjenjivali u utuženom razdoblju, i to u njihovim čl. 60., st. 2. izričito je propisano: „nakon određenog dežurstva subotom, nedjeljom i blagdanom, radnik ima pravo na jedan plaćeni slobodan dan“. Navedena odredba u potpunosti je jasna i nedvosmislena i prema njoj radnik, nakon što je odradio dežurstvo u subotu, nedjelju ili na dan blagdana, ima pravo na slobodan dan i ima pravo da mu taj slobodan dan bude plaćen, a kako to pravilno zaključuje i sud prvog stupnja, pa su protivne žalbene tvrdnje tuženika potpuno pravno neutemeljene.

Pobijajući pravo tužitelja na plaćeni slobodni dan, tuženik se neosnovano poziva na zaključak

broj 367 Zajedničkog povjerenstva za tumačenje Kolektivnog ugovora i neosnovano u žalbi tvrdi da je sud prvog stupnja, kada taj zaključak nije uvažio, povrijedio odredbe čl. 18. i 19. KU-9/05, naime, iz zapisnika sa sjednice, održane 25. veljače 2010. godine, Zajedničkog povjerenstva za tumačenje KU-9/05 proizlazi da je Povjerenstvu postavljeno pitanje "da li se nakon odrađenog dežurstva u nedjelju slobodan dan koji se koristi u ponedjeljak evidentira i obračunava kao 8 plaćenih sati", a u svezi s tim pitanjem donesen je zaključak u kojem je dan odgovor „NE“. Polazeći od odredaba čl. 18. i 19. KU-9/05, kojima je propisano osnivanje povjerenstva za tumačenje odredaba KU koje nisu u potpunosti jasne te koje u svojoj primjeni izazivaju određene dvojbe ili nedoumice. Dakle, zajedničko povjerenstvo ovlašteno je dati tumačenje kako primijeniti nejasnu odredbu i takvo tumačenje doista obvezuje stranke kolektivnog ugovora, ali povjerenstvo nije ovlašteno davati takva tumačenja kojima se zapravo mijenja neka potpuno jasna odredba KU, odnosno kojim se ukida neko pravo koje je jasnom odredbom KU priznato. Ako bi se navedeni zaključak primijenio upravo onako kako ga tumači tuženik – tj. da radniku nakon odrađenog dežurstva subotom, nedjeljom i u dane blagdana pripada pravo na slobodan dan, ali da mu taj slobodan dan bude plaćen, to bi predstavljalo upravo takvo nedopušteno tumačenje, odnosno izmjenu odredbe čl. 60., st. 2. KU-09/05 protivno odredbama Kolektivnog ugovora kojim je propisano na koji način se mijenja i dopunjuje postojeći ugovor.

Prema tome, sud prvog stupnja je, protivno žalbenim tvrdnjama tuženika, pravilno primijenio odredbu čl. 60., st. 2. KU-9/05 i odredbu čl. 60., st. 2. KU-88/13 kada je tužitelju priznao pravo na naknadu plaće za korištenje slobodni dan nakon odrađenog dežurstva subotom, nedjeljom i u dane blagdana, i kada mu je s te osnove dosudio iznos od 5.617,03 kune, koji iznos ni tijekom postupka pred prvostupanjskim sudom nije bio sporan niti je sporan u ovom žalbenom postupku.

Županijski sud u Bjelovaru, Gž R-455/16-2 od 27.2.2017.

*mr. sc. Rihard Gliha, dipl. iur.
Fakultet strojarstva i brodogradnje, Zagreb*